

INFORMACJA
O FUNKCJONOWANIU
WARSZTATÓW TERAPII
ZAJĘCIOWEJ
W LATACH 2004-2006

- Kielce, październik 2006r. -

SPIS TREŚCI

- 1. Podstawy prawne i ogólne informacje nt. warsztatów.**
- 2. Charakterystyka działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej w okresie 2004-2006.**
 - 2.1. Warsztat Terapii Zajęciowej utworzony przy Stowarzyszeniu Pomoc Niepełnosprawnym w Osinach.**
 - 2.2. Warsztat Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku.**
- 3. Kontrola i nadzór.**
- 4. Podsumowanie i wnioski.**

1. Podstawy prawne i ogólne informacje nt. Warsztatów

Warsztaty terapii zajęciowej działają na podstawie: ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 z póź. zm.) i Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004r, w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. Nr 63, poz. 587).

Zgodnie z art. 10 wyżej cytowanej ustawy uczestnictwo osób niepełnosprawnych w warsztatach terapii zajęciowej należy do podstawowych form aktywności wspomagającej proces ich rehabilitacji.

Warsztat jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką, która stwarza osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Warsztaty mogą być organizowane przez fundacje, stowarzyszenia lub przez inne podmioty. Warsztat jest placówką pobytu dziennego, w której czas trwania zajęć wynosi do 7 godzin dziennie, łącznie 35 godzin tygodniowo.

Działalność warsztatu jest działalnością o charakterze niezarobkowym. Dochód ze sprzedaży produktów i usług wykonanych przez uczestników warsztatów, w ramach realizowanego programu terapii przeznacza się w porozumieniu z uczestnikami warsztatu na pokrycie wydatków związanych z integracją społeczną uczestników. Uczestnicy otrzymują środki finansowe w ramach treningu ekonomicznego w wysokości nieprzekraczającej 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Uczestnikami warsztatów są osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do udziału w terapii zajęciowej. Zgłoszenia kandydatów przyjmuje i zatwierdza jednostka zamierzająca utworzyć warsztat lub jednostka prowadząca już istniejącą placówkę.

Celem działania warsztatu jest rehabilitacja prowadząca do włączania osób niepełnosprawnych w rynek pracy oraz przygotowująca uczestników do życia w środowisku społecznym.

Realizacja powyższego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do usamodzielnienia i ogólnego usprawnienia uczestników poprzez:

1. wyrabianie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
2. rozwijanie psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej, bądź uczestnictwo w szkoleniu zawodowym.

Terapia przebiega zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji, opracowanym dla każdego uczestnika przez radę programową warsztatu.

Indywidualny program rehabilitacji określa:

- formy rehabilitacji,
- zakres rehabilitacji,
- metody i zakres nauki umiejętności podstawowych i specjalistycznych umożliwiających podjęcie pracy,
- formy współpracy z rodziną lub opiekunami,
- planowane efekty rehabilitacji,
- osoby odpowiedzialne za realizację indywidualnego programu rehabilitacji.

Czas trwania rehabilitacji zależy przede wszystkim od efektów osiąganych przez osobę niepełnosprawną. Rada programowa dokonuje co najmniej 1 raz w roku oceny realizacji indywidualnego programu.

Warsztat przedkłada jednostce nadzorującej rozliczenia: kwartalne i roczne oraz informacje o wykorzystaniu środków finansowych.

Informacja powinna uwzględniać dane o:

1. liczbie uczestników warsztatu oraz stopniu ich niepełnosprawności,
2. ogólnej frekwencji uczestników w zajęciach w poszczególnych miesiącach,
3. formach i metodach realizowanej przez warsztat działalności rehabilitacyjnej,
4. liczbie uczestników, którzy opuścili warsztat z podaniem powodu ich odejścia,
5. liczbie uczestników, którzy poczynili postępy w zakresie:
 - zaradności osobistej i samodzielności,
 - rehabilitacji społecznej,
 - rehabilitacji zawodowej wraz z opisem tych postępów,
6. informację o decyzjach podjętych przez radę programową w stosunku do uczestników warsztatu wobec, których dokonano oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji.

Rozliczenie to podlega analizie i ocenie prawidłowości funkcjonowania warsztatu. Rolą PCPR jest również przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków od podmiotów zamierzających utworzyć warsztaty, a także wniosków już istniejących warsztatów o dofinansowanie kosztów wynikających ze zwiększonej liczby uczestników.

W obu przypadkach oceny merytorycznej i formalnej wniosku dokonuje zespół utworzony przez starostę w PCPR.

2.1 Warsztat Terapii Zajęciowej utworzony przy Stowarzyszeniu Pomoc Niepełnosprawnym w Osinach gm. Pierzchnica.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Osinach funkcjonuje od dnia 01 stycznia 2002 roku, działa na podstawie regulaminu organizacyjnego zatwierdzonego przez jednostkę prowadzącą warsztat oraz regulaminu pracy i wynagradzania,

Uczestnicy

Warsztat Terapii Zajęciowej w Osinach od 2002 roku prowadzi zajęcia dla 30 uczestników w wieku 20-49 lat. W 2004 roku zwiększono liczbę uczestników o 5 osób co łącznie dało 35 osób (15 kobiet i 20 mężczyzn). Wszystkie osoby posiadają aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem uczestnictwa w warsztatowych zajęciach terapeutycznych. Ponadto każdy z uczestników Warsztatu posiada opracowany indywidualny program rehabilitacji oraz otrzymuje trening ekonomiczny w wysokości 60 zł miesięcznie. Wg. stanu na dzień 31.06.2006r., dwie osoby oczekują na przyjęcie do Warsztatu. Pochodzą one z gmin: Chmielnik i Daleszyce.

Kadra

W WTZ w Osinach zatrudnionych jest 13 osób /12 etatów/

Kadrę pracowniczą Warsztatu stanowią:

- Kierownik – wykształcenie wyższe na kierunku rewalidacja z terapią pedagogiczna, oraz studium Psychiatryczne.
- Księgowa – wykształcenie wyższe na kierunku rachunkowość i przepisy prawa podatkowego,
- Pracownik socjalny – kontynuacja studiów na kierunku pedagogika opiekuńcza i pracy socjalnej z doradztwem zawodowym.
- 6 terapeutów – wykształcenie wyższe magisterskie
- Rehabilitant – technik fizjoterapii
- Psycholog – ukończone studia kierunek psychologia
- Pielęgniarka – ukończone studium zawodowe na kierunku pielęgniarstwo
- Kierowca – ukończona Zasadnicza Szkoła Zawodowa

Każdy pracownik zatrudniony w Warsztacie posiada wymagane kwalifikacje na zajmowanym stanowisku.

Zajęcia

Warsztat Terapii Zajęciowej w Osinach prowadzi zajęcia w następujących pracowniach tematycznych:

- **dnia codziennego;** formy zajęć: przygotowywanie posiłków, nauka obsługi i wykorzystania urządzeń AGD i RTV, prace porządkowe, nauka dbałości o czystość, zakupy, opieka nad zwierzętami i roślinami.
- **informatyczna;** formy zajęć: obsługa komputera, ksero, gry dydaktyczne, nauka pisania CV.
- **techniki i rękodzieła;** formy zajęć: naprawy sprzętu, wykonywanie wyrobów z drewna, obsługa urządzeń i maszyn.
- **muzyczna i ekspresji twórczej;** formy zajęć: organizowanie imprez okolicznościowych, nauka gry na instrumentach, choreografia, zajęcia relaksacyjne.
- **plastyczna;** formy zajęć: malowanie, nauka rzeźby w glinie, obsługa pieca ceramicznego, polichromia wyrobów ceramicznych, malowanie na szkle, wykonywanie witraży.
- **przyrodniczo – środowiskowa;** formy zajęć: organizowanie wycieczek przyrodniczych, wykonywanie prac z wykorzystaniem materiałów naturalnych, hodowla zwierząt, prace w ogrodzie kwiatowym i warzywnym.
- **krawiecka;** formy zajęć: umiejętność posługiwania się szydełkiem, igłą, szycie haftowanie.

Prowadzone są również zajęcia zespołu muzycznego „Nibylandia”, koła języka angielskiego i fotograficzne, Sekcja Olimpiad Specjalnych „Zeus” . W Warsztacie Terapii Zajęciowej działa również samorząd uczestników i komitet rodzicielski.

Uczestnicy są dowożeni na zajęcia i odwożeni po ich zakończeniu samochodem przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych w tym na wózkach inwalidzkich. Został on zakupiony w 2005 roku za ogólną kwotę: 150.000,00 zł. Środki pochodziły ze źródeł PFRON w 85% (127.500,00 zł) oraz w 15% (22.500,00 zł) udział własny.

Rada Programowa

Rada Programowa Warsztatu w Osinach działa zgodnie z obowiązującymi przepisami. W jej skład wchodzi: Kierownik WTZ, psycholog, rehabilitant, pracownik socjalny, pielęgniarka oraz instruktorzy terapii.

Rada Programowa we współpracy z psychologiem opracowuje kwartalne plany pracy każdej pracowni. Ponadto dokonuje modyfikacji indywidualnego programu rehabilitacji uczestników oraz oceny indywidualnych efektów rehabilitacji uczestników warsztatów.

W okresie 2002 – 2006 żaden z uczestników WTZ nie został skierowany do innych form rehabilitacji, ani nie uzyskał zatrudnienia. Według skali ocen żaden z uczestników Warsztatu nie kwalifikował się do podjęcia zatrudnienia.

Koszty działalności

Koszty działalności Warsztatu stanowią m.in. wynagrodzenia i pochodne, zakup materiałów, koszty dowozu uczestników, treningu ekonomicznego i usług.

Wysokość środków finansowych w poszczególnych rodzajach wydatków prezentuje tabela.

Rodzaj wydatków	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006 I - VI
Wynagrodzenie osob.	185.494,71	237.485,07	113.302,05
Dodatkowe wynagrodzenie rocz.	16.121,34	15.792,23	18.840,46
Składki na bezp. społ.	43.589,70	51.207,36	22.288,62
ZFŚS	6.956,80	7.821,32	6.000,00
Materiały	55.276,77	23.841,11	13.630,56
Materiały do terapii	28.299,09	19.352,94	4.091,93
Energia	1.774,50	2.043,79	277,15
Usługi materialne	6.495,31	6.858,90	4.894,88
Usługi niematerialne i obce	35.024,07	33.963,76	14.298,34
Koszty dowozu uczest. i ubezpie. sam.	58.116,40	43.496,35	15.918,98
Szkolenie pracowników	300,00	766,16	0,00
Ubezpieczenie uczestników i mienia	814,00	820,00	463,00
Trening ekonomiczny - kieszonkowe	20.700,00	23.070,00	10.500,00
Wycieczki	1.917,55	2.457,58	3.565,45
Fundusz nagród	12.465,00	0,00	0,00
Doposażenie WTZ	45.914,73	0,00	0,00
Adaptacja	0,00	0,00	0,00
Razem wydatki:	519.259,97	468.976,57	228.071,42

2.2 Warsztat Terapii Zajęciowej utworzony przy Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku

Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgórsku funkcjonuje od dnia 19 lipca 1994 roku, działa na podstawie regulaminu organizacyjnego zatwierdzonego przez jednostkę prowadzącą warsztat, regulaminu przyznawania środków finansowych do treningu ekonomicznego uczestnikom WTZ oraz regulaminu pracy i wynagradzania,

Uczestnicy

Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgórsku prowadzi zajęcia dla 30 uczestników (23 mężczyzn i 7 kobiet) w wieku od 23 do 54 lat z czego: 9 uczestników jest mieszkańcami DPS-u, 2 uczestników pochodzi z terenu miasta Kielce, natomiast pozostali są mieszkańcami Powiatu Kieleckiego. Wszystkie osoby posiadają aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z uwzględnieniem możliwości uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej. Każdy z uczestników Warsztatu posiada opracowany indywidualny program rehabilitacji oraz otrzymuje trening ekonomiczny w wysokości 90 zł miesięcznie.

Wg. stanu na dzień 31.06.2006r., jednaście osób oczekuje na przyjęcie do Warsztatu z następujących gmin: 6 osób z gminy Chęciny, 2 os. z Daleszyc, 1 os. z Łopuszna, 1 os. ze Strawczyzna, 1 os. z Morawicy, 1 os. z Chmielnika.

Kadra

W Warsztacie Terapii Zajęciowej w Zgórsku zatrudnionych jest 14 osób /11,5 etatu/

Kadrę pracowniczą Warsztatu stanowią:

- Kierownik
- Księgowa
- Kasjerka
- Pracownik socjalny
- 6 terapeutów
- Rehabilitant
- Psycholog
- Pielęgniarka
- Logopeda
- Kierowca

Każdy pracownik zatrudniony w Warsztacie posiada wymagane kwalifikacje na zajmowanym stanowisku.

Zajęcia

Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgórsku prowadzi zajęcia w następujących pracowniach tematycznych:

- **stolarsko-ślusarska;** formy zajęć: obsługa urządzeń i maszyn, wykonywanie prac z drewna, sklejki i metalu.
- **humanistyczna;** formy zajęć: pogłębianie wiadomości z zakresu szkoły życia i szkoły podstawowej, nauka robienia zakupów, organizowanie i przygotowywanie przedstawień artystycznych, nauka obsługi urządzeń technicznych, kształtowanie umiejętności obserwacji.
- **gospodarstwa domowego i dnia codziennego;** formy zajęć: przygotowywanie posiłków, nauka obsługi i wykorzystania urządzeń AGD i RTV, prace porządkowe, nauka dbałości o czystość, zakupy, opieka nad zwierzętami i roślinami.
- **muzyczna;** formy zajęć: organizowanie imprez okolicznościowych, nauka gry na instrumentach, choreografia, zajęcia relaksacyjne.
- **plastyczna;** formy zajęć: malowanie, nauka rzeźby w glinie, obsługa pieca ceramicznego, polichromia wyrobów ceramicznych, malowanie na szkle, wykonywanie witraży.
- **przyrodniczo – środowiskowa;** formy zajęć: organizowanie wycieczek przyrodniczych, wykonywanie prac z wykorzystaniem materiałów naturalnych, hodowla zwierząt, prace w ogrodzie kwiatowym i warzywnym.

W zajęciach poszczególnych pracowni bierze udział pięciu uczestników. Każdy z nich ma prawo wyboru pracowni. W każdej pracowni uczestnicy podpisują listę obecności, która jest sprawdzana przez każdego instruktora.

Prowadzona jest również rehabilitacja medyczna, poradnictwo psychologiczne i logopedyczne, zajęcia zespołu recytatorsko-muzycznego, kółka fotograficznego, klubu Olimpiad Specjalnych.

Uczestnicy są dowożeni na zajęcia i odwożeni po ich zakończeniu samochodem przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych w tym na wózkach inwalidzkich. Został on zakupiony w 2004 roku za ogólną kwotę: 93.990,00 zł. Środki pochodziły ze źródeł PFRON w 70% (65.793,00 zł) oraz w 30% (28.198,00 zł) udział własny.

Rada Programowa

Rada Programowa Warsztatu w Zgórsku działa na bieżąco. W jej skład wchodzi: Kierownik WTZ, psycholog, rehabilitant, logopeda, pielęgniarka oraz instruktorzy terapii.

Raz na pół roku dokonuje ona oceny wyników programu rehabilitacyjnego dla każdego uczestnika indywidualnie. Każdy z uczestników ma założoną indywidualną kartę rehabilitacyjną, na podstawie której, opracowane są programy terapeutyczne. Specjalistyczne programy rehabilitacyjne dla każdego uczestnika Warsztatu tworzą wspólnie: psycholog, logopeda, rehabilitant i pielęgniarka.

Corocznie dokonuje się „Oceny postępów uczestnika Warsztatu” zgodnie z wzorem opracowanym przez Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych.

W okresie 2002 – 2006 żaden z uczestników WTZ nie został skierowany do uczestnictwa w innych formach rehabilitacji ani nie uzyskał zatrudnienia. Ze względu na brak możliwości skierowania do ośrodka wsparcia oraz zatrudnienia w zakładach pracy chronionej lub na otwartym rynku pracy.

Koszty działalności

Koszty działalności Warsztatu stanowią m.in. wynagrodzenia i pochodne, zakup materiałów, koszty dowozu uczestników, treningu ekonomicznego i usług.

Wysokość środków finansowych w poszczególnych rodzajach wydatków prezentuje tabela.

Rodzaj wydatków	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006 I-VI
Wynagrodzenie osob.	238.306,08	236.685,23	112.513,31
Dodatkowe wynagrodzenie rocz.	17.938,69	19.190,50	19.778,96
Składki na bezp. społ.	50.815,23	51.041,39	25.619,81
ZFŚS	9.043,84	9.532,25	6.878,25
Materiały	24.900,41	16.909,80	1.241,26
Materiały do terapii	11.960,58	18.895,81	3.710,82
Energia	5.192,62	5.996,02	0,00
Usługi materialne	0,00	0,00	0,00
Usługi niematerialne i obce	6.612,75	4.427,75	1.325,81
Koszty dowozu uczest. i ubezpie. sam.	33.068,13	27.057,75	8.874,33
Szkolenie pracowników	310,00	199,99	250,00
Ubezpieczenie uczestników i mienia	2.169,00	2.216,00	2.280,00
Trening ekonomiczny - kieszonkowe	30.600,00	29.526,00	13.276,65
Wycieczki	7.528,50	7.472,51	0,00
Fundusz nagród	0,00	0,00	0,00
Doposażenie WTZ	68.684,17	13.269,00	0,00
Adaptacja	10.290,00	0,00	0,00
Razem wydatki:	517.420,00	442.420,00	195.749,20

3. Kontrola i nadzór

Bezpośredni nadzór nad warsztatami terapii zajęciowej sprawuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Nadzór obejmuje przede wszystkim:

1. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów,
2. przeprowadzanie kontroli warsztatów w zakresie:
 - prawidłowości rekrutacji uczestników,
 - prawidłowości prowadzonej dokumentacji,
 - prawidłowości w zakresie zatrudnienia i kwalifikacji pracowników placówki,
 - zgodność postanowień umowy ze stanem faktycznym,
 - zgodność organizacji pracy i zajęć w warsztacie z obowiązującymi przepisami prawnymi i regulaminem wewnętrznym placówki,
 - prawidłowość realizacji indywidualnych programów rehabilitacji oraz planu działalności warsztatu,
 - prawidłowość wykorzystania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach corocznie przeprowadzają kontrole Warsztatu Terapii zajęciowej w powyższym zakresie.

Przeprowadzone kontrole w okresie 2002 – 2005 wykazały iż Warsztat funkcjonuje prawidłowo.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2003 roku wystąpiło do PFRON w sprawie udzielenia wyjaśnień dot. różnych sposobów prowadzenia ewidencji księgowej Warsztatów Terapii Zajęciowej znajdujących się na terenie Powiatu Kieleckiego.

W odpowiedzi na wskazane wątpliwości Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych stwierdziło, że ewidencja księgowa i gospodarka finansowa w warsztatach terapii zajęciowej winna być prowadzona na podstawie zasad rachunkowości i gospodarki finansowej obowiązujących dla podmiotu tworzącego warsztat.

4. Podsumowanie i wnioski

Warsztaty Terapii Zajęciowej, które działają na terenie Powiatu Kieleckiego realizują swoje zadania zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Znaczna część osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach warsztatowych pochodzi ze środowiska; nieliczni uczestnicy to mieszkańcy instytucji np. Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku. Potrzeby związane z udziałem osób niepełnosprawnych w tego rodzaju zajęciach są duże. Wskazuje na to liczba osób oczekujących. Ponadto 14 osób, które pochodzą z Powiatu Kieleckiego bierze udział w zajęciach warsztatowych na terenie miasta Kielce.

W związku z powyższym wskazane byłoby utworzenie dziennej placówki świadczącej usługi rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych.

Jednakże aby rehabilitacja rozpoczęta w Warsztatach Terapii Zajęciowej dawała szansę na samodzielne funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w życiu społecznym i zawodowym powinny również funkcjonować na terenie Powiatu Kieleckiego inne placówki np.: zakłady aktywności zawodowej.

Finansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej od 2007r. ulegnie zmianie. W związku z art. 10 b ust 6 oraz art. 68c pkt.1, lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych PFRON dofinansuje 95 % kosztów uczestnictwa osoby niepełnosprawnej w zajęciach warsztatowych. Pozostałe 5% zgodnie z cyt. wyżej ustawą należy do obowiązku Powiatu.

Wg. opinii PFRON (pismo z dnia 04 października b.r.) roczna kwota dofinansowania przez PFRON w 2007 roku kosztu pobytu jednego uczestnika będzie wynosić 13.414 zł Powiat Kielecki będzie zobowiązany pokryć dla 16 osób niepełnosprawnych kwotę 11.296,00 zł.

Ponadto istnieje potrzeba zapewnienia 5% udziału Powiatu dla osób uczestniczących w zajęciach WTZ w Zgórsku i Osinach.